

POCZĄTKI WYKONANIA PRAC

GAŁKI

W Polsce występują dwa gatunki gacek wielko-
Wielko- / z gacek szary /Elanus montivagus/. Charakter-
 ystyczną cechą gacek są ciemne nogi, różniące nasadą na
 środku palca. Białe skrzydła mają długość 40cm, 1/4 długości
 ciała. W czasie przepływu gacki skradają się i chowają je pod
 skrzydłami. Na gacie widoczne są ubode tylko sterujące koźłki,
 w kryjówekach przemieszczają się bardzo pojedynczo, nie tworząc
 większych stągwi. Latem tworzą niewielkie, do kilkunastu osobni-
 ków, kolonie. Gacki prowadzą siedzący tryb życia, niekiedy dokonu-
 ją nielicznych, rzadko przelazających 20 km, przelotów między
 kryjówek latami i zimami.

Gacek wielko- występuje w całej Polsce. Jest jednym
 z neomopolitrycznych nietoperzy. Występuje zarówno w okolicach
 leśnych jak i w osiedlach ludzkich. Latem spotykany jest na
 strychach w dziuplach i budkach lęgowych, zimą przebywa w jaski-
 niach, wszelkiego rodzaju podziemiach, niekiedy w piwnicach.

Gacek szary jest gatunkiem południowym. W Polsce pół-
 nocna granica jego zasięgu przebiega przez Wielkopolską, Nizinę
 Mazowiecką i Wyżynę Lubelską. Na Ziemi Lubuskiej znane są cztery
 stanowiska. Występuje w pobliżu zabudowań, latem na strychach,
 zimą w piwnicach, rzadziej w jaskiniach.

Cechy umożliwiające odróżnienie obu gatunków:

- futerka brązowa z rdzawym lub żółtawym odcieniem, koźłek jasny, bez przydysienia, długość ciułka ponad 6mm, palce stóp owłosione -
- gacek wielko-
- futerka szara, brak barwy brązowej lub żółtawej, koniec koźłka przydysiony, długość ciułka poniżej 6mm, palce stóp niewło-
 sione -
- gacek szary

Opracował Zbigniew Urbanczyk

ZIMOWANIE PTAKÓW WODNYCH
 I DRAPIEŻNYCH NA ZIEMI
 LUBUSKIEJ W SEZONIE 1986/87.

W okresie od 10 do 27 stycznia 1987 członkowie klubu przeprowadzili liczenie ptaków wodnych i drapieżnych zimująco nad wodami Ziemi Lubuskiej. W akcji udział wzięli 23 obserwatorów: Stanisław Cap, Piotr Czarny, Tadeusz Czałga, Roman Dęb Jacek Egel, Tytus Godula, Andrzej Jermaczek, Leszek Jerzak, Krzysztof Kiszmanowicz, Wojciech Knych, Przemysław Majewski, Mirosław Nowicki, Jarosław Pańczuk, Sławomir Parniewicz, Ada Pikuła, Włodzimierz Rudawski, Robert Stańko, Mariusz Śwędrak, Piotr Trzjanowski, Jerzy Tunk, Bogdan Wiatr, Ryszard Wodara i Damian Wojski.

Kontrolą objęto 339km biegu ośmiu rzek: 30 km Odry, 95 km Warty, 119 km Obry, 25 km Obrzycy, 6 km Paklisy, 29 km Iłanki, 20 km Leniwej Obry i 15 km Pliszki, oraz Kostrzyński Zbiornik Retencyjny, zbiornik retencyjny na Odrze koło Krzesi i stawy w parku miejskim w Gerzowie.

Ogółem stwierdzono 8251 ptaków wodnych należących do 18 gatunków /tab 1/ oraz 93 drapieżniki z 7 gatunków /tab 2/

W odniesieniu do tych gatunków u których było to możliwe określone proporcje liczby obserwowanych ptaków dorosłych i młodych lub samców i samic /tab 3/.

Było to już czwarte przeprowadzone przez klub zimowe liczenie. Liczebność większości gatunków jak i liczebność ogólna były znacznie niższe niż w roku ubiegłym, co wynikało zapewne z wyjątkowo dużego stopnia zlodzenia rzek.

Należy podkreślić duże zaangażowanie osób biorących udział w akcji, które pomimo silnego mrozu sumiennie skontrolowały powierzone odcinki.

Opracował Tadeusz Czałga

Tab. 1.

	O D R A	W A R T A	O B R A	L E N I W A O B R A	P L I S Z K A	I L A N K A	P A K L I C A	O B R Y C A	K O S T R Z Y N S K I	K O B. R E T.	G O R K O W I E	R A Z E M
Myszaków- ska	150	1242	2350	427	-	96	600	4	-	380		5249
Myszaków niemy	260	421	197	34	-	4	5	12	70	-		1
Myszaków Białka	60	398	113	19	-	3	-	-	120	-		713
Gąsieniec	374	6	-	-	-	-	-	-	-	-		380
Stawiska	250	6	1	-	-	-	-	-	-	-		257
Trzcina niem.	21	-	116	-	-	-	-	-	-	-		137
Łąka Krzakowy	-	80	35	-	-	2	-	-	-	-		117
Nurogęś	-	88	10	-	-	-	-	-	-	-		98
Czernica	-	66	-	1	1	-	-	-	-	-		68
Mewa pospolita	60	1	-	-	-	-	-	-	-	-		61
Głowińska	-	50	3	-	-	-	-	-	-	-		53
Gęsi niem.	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-		40
Bielaczek	-	31	-	-	-	-	-	-	-	-		31
Czapla siva	-	1	10	8	-	1	-	-	-	-		19
Łabędzie niem.	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-		6
Perkoz	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-		6
dwuczuby Perkoz	-	1	4	1	-	-	-	-	-	-		6
Mewa srebrzysta	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-		3
Cyraneczka	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		1
Kaczki niem.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		1
Wodnik	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		1
Razem	801	2773	2888	490	1	107	605	16	190	380		8251

Tab. 2.

	O D R A	W A R T A	O B R A	L E N I W A O B R A	P L I S Z K A	I L A N K A	P A K L I C A	O B R Y C A	R A Z E M
Myszaków swojajay	34	36	30	7	1	9	1	-	64
Myszaków włochaty	-	3	4	1	1	-	1	-	10
Gołębiars	-	-	-	2	-	2	1	-	5
Kregulec	-	-	1	-	-	1	-	1	3
Bielik	-	2	1	-	-	-	-	-	3
Pustułka	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Myszakowy niem.	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Białkiak słobowy	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Orły niem.	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Drapieżniki niem.	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Razem	1	23	38	12	2	13	3	1	93

Tab. 3.

	dor.	mł.	samec	samec
Łabędź niemy	498	253	Krzyżówka	579 553
Łabędź krzykl.	76	39	Czernica	24 20
Suleszka	4	2	Głowińska	36 17
Mewa pospolita	-	1	Nurogęś	41 40
Mewa srebrzysta	-	3	Gąsieniec	23 28
Bielik	-	2	Bielaczek	14 17
			Gołębiars	1 3

SPRAWOZDANIE Z WYCIECZKI KLUBU "DOLINA BIEBRZY"

W dniach 8 - 10 maja 1987 odbyła się wycieczka klubu w Dolinę Biebrzy. Celem wycieczki, w której uczestniczyło 10 osób było zapoznanie się z fauną /głównie awifauną/ i florą, a także bogactwem środowisk przyrodniczych tego obszaru.

Ze względów czasowych ograniczone się do eksploracji terenów położonych w Basenie Środkowym. Trasa prowadziła z Gralowa do Leśniczówki Grzędy w Nadleśnictwie Hajgród i dalej przez Czerwone Bagno do miejscowości Wroceń, w pobliżu Goniądza.

Spośród bogactwa środowisk doliny najbardziej zaskakujące były rozległe, przeważnie podmokłe, naturalne lasy z przewagą olchy, brzozy i świerka, porastające znaczne obszary Czerwonego Bagna. Gdzieś tam jako świadectwa dawnej puszczy stały obrzymie, romnikowe dęby. Wśród ptaków najliczniejsze były tu: zięba, rudzik, świstunka, piecuszek, strzyżyk i pokrzewka czarnobista, spośród rzadszych gatunków obserwowano tu dziwonię, dzięcioła średniego, drożdżika, oraz orlika, którego niestety nie udało się oznaczyć do gatunku. Dla większości uczestników wycieczka była okazją do zapoznania się z typowym śpiewem występującego tu licznie słowika szarego. Na piaszczystej drodze wiodącej przez lasy Czerwonego Bagna znaleźliśmy wyraźnie odciśnięte ślady, które z dużym prawdopodobieństwem mogły należeć do wilka, a w brzozowych zagajnikach kilkakrotnie obserwowaliśmy łosie.

Innym interesującym środowiskiem były wydmy, z których rozciągał się rozległy widok na całą dolinę. W wielu miejscach znaleźliśmy tu interesujące rośliny, między innymi pełnika europejskiego i sasankę zwyczajną.

Na odkrytych torfowiskach rezerwatu "Czerwone Bagno" kilkakrotnie widziane błotniaki zbożowe, żurawie, rycyki i wodniczki, na okresowo zalanych łąkach i pastwiskach nad Biebrzą między innymi bataliony, krwawodzioby, czajki, rycyki oraz rybitwy czarne, zwyczajne i białoskrzydłe.

uderzające, w stosunku do zachodniej Polski, było opóźnienie w rozwoju roślinności.

Danuta Jermaczek

NOTATKI PRZYRODNICZE

Tadeusz Czwałga, Danuta Jermaczek - Nowe stanowisko rzadkich roślin torfowiskowych

Na terenie leśnictwa Liny /oddz. 127e obrębu Kargowa, Nadleśnictwa Babimost/ odnaleziono niewielkie /ok. 1,5 ha/, nie opisywane dotychczas torfowisko przejściowe z charakterystyczną, dobrze zachowaną roślinnością. Licznie występują tu wełnianka wąskolistna /*Eriophorum angustifolium*/, żurawina błotna /*Oxycoccus quadripetalus*/, rosiczka okrągłolistna /*Drosera rotundifolia*/, modrzewnica /*Andromeda polifolia*/, a także bobrek trójlistkowy /*Menyanthes trifoliata*/ i siedmiopalecznik błotny /*Comarum palustre*/. Wszystkie to rośliny na zwartym kożuchu torfowców. Obiekt jest na tyle interesujący, że należałoby objąć go ochroną pomnikową.

Robert Stańko - Interesujące torfowisko przejściowe koło Terzymia

Przy północnym brzegu jeziora Białego /Karsienko/, około 2 km na południowy zachód od Terzymia, leży niewielkie /około 0,5 ha/ torfowisko przejściowe z interesującą roślinnością. Masowo występują tu mchy torfowce /*Sphagnum* sp./, bardzo liczne są: bagno zwyczajne /*Ledum palustre*/, rosiczka okrągłolistna /*Drosera rotundifolia*/, żurawina błotna /*Oxycoccus quadripetalus*/, czermień błotna /*Calla palustris*/, bobrek trójlistkowy /*Menyanthes trifoliata*/, wełnianka pochwowata /*Eriophorum vaginatum*/ i wełnianka wąskolistna /*Eriophorum angustifolium*/. Wydaje się, że ze względu na pierwotny charakter, oraz występowanie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin, torfowisko to zasługuje na objęcie ochroną.

Habert Starke - Okazy okaz jałowca /Juniperus communis/

W oddziale 127 leśnictwa Brzeźlice, Nadleśnictwa Terzany, około 2 km na północ od miejscowości Kownaty, rośnie niezwykle okazały egzemplarz jałowca. Obwód pnia tuż przy ziemi wynosi 84 cm. Na wysokości 50 cm pień rozgałęzia się na 4 odnogi z których najgrubsza ma obwód 61 cm w pierśnicy. Wysokość jałowca przekracza 7 m. Z uwagi na niezwykle rozmiary opisywany okaz powinien zostać objęty ochroną w formie pomnika przyrody.

Zdzisław Cwałka - Stanowiska kilku rzadkich gatunków roślin

W maju 1986, w dolinie Gryżynki, około 2 km na północny wschód od miejscowości Grabin, wraz z Damianem Wolskim, znaleźliśmy stanowisko goździka siniego /*Dianthus caesius*/. Rośliny występowały w rozproszeniu, w liczbie kilkudziesięciu egzemplarzy, na południowym stoku wzgórza porośniętego suchym, przeważnie 10-letnim drzewostanem sosnowym. Wzgórze to jest półwyspem otoczonym stawem rybny, a opisywane stanowisko znajduje się na wyprostowanej dzielnicy staw. 29 maja rośliny znajdowały się w pełnym kwitnięciu, posiadały czerwone, wonne kwiaty.

7 lipca 1987, wraz z Romanem Gramszem, natrafiliśmy na stanowisko kilkunastu egzemplarzy goździka płaskowego /*Dianthus acaulis*/. Rośliny tworzyły niewielkie kępki w runie 50-letniego drzewostanu sosnowego przy wschodnim brzegu jeziora Głębokiego /gm. Bytnica/, około 25 m od lustra wody.

25 sierpnia 1987 na zachodnim brzegu jeziora Wojnowskiego Zachodniego, około 900 m na północ od miejscowości Stare Krańskie, znalazłem 4 egzemplarze kruszczyka szerokolistnego /*Sparganium angustifolium*/. Storzyczki rosły w miejscu wilgotnym, zacienionym, około 30 m od brzegu jeziora.

Andrzej Jermaczek - Stanowisko buławnika czerwonego /*Cephalanthera rubra*/

12 czerwca 1984 przy zachodnim brzegu rezerwatu "Czarna Droga" /gm. Trzciel/ znaleziono stanowisko buławnika czerwonego /*Cephalanthera rubra*/. Rośliny w liczbie kilkunastu egzemplarzy występowały na skraju prześwietlonego drzewostanu bukowego, około 2 m od drogi stanowiącej granicę rezerwatu.

Jarosław Szałata - Obserwacje rzadkich gatunków ptaków drapieżnych w okolicach Brójec.

W latach 1980 - 84 prowadząc obserwacje ornitologiczne w okolicach Brójec /gm. Trzciel/ stwierdziłem szereg rzadkich gatunków ptaków drapieżnych. W niniejszej notatce przedstawione bardziej interesujące z faunistycznego punktu widzenia informacje dotyczące ośmiu z nich.

Rybołów /*Pandion haliaetus*/ - w roku 1981 w śródpolnej kępie sosen około 6 km od Brójec znalazłem gniazdo rybołowa. W roku 1981 i 1982 para wyprowadziła po 3 młode. W roku 1983 gniazdo zostało zniszczone.

Orzełek włochaty /*Hieraaetus pennatus*/ - 24 i 26.09.1982 na łąkach koło kolonii Nowy Świat obserwowałem 1 dorosłego osobnika. Orzeczenie Komisji Faunistycznej PTZeol. 1134/83.

Orlik krzykliwy /*Aquila pomarina*/ - 1 para corocznie gniazdowała w lasach kilka km na północ od Brójec.

Błotniak sbeżowy /*Circus cyaneus*/ - w latach 1982 i 1984 w dolinie Leniwej Obry przez cały sezon lęgowy obserwowałem dorosłe ptaki, co wskazywać może na możliwość sporadycznego gniazdowania w tym rejonie.

Błotniak popielaty /*Circus pygargus*/ - 15.01.1981 na polach między Brójcami a Starym Dworem obserwowałem 1 dorosłego samca. Jest to pierwsza zimowa obserwacja tego gatunku na Ziemi Lubuskiej i jedna z nielicznych w Polsce.

Sokół wędrowny /*Falco peregrinus*/ - na przełomie marca i kwietnia 1982 w okolicach rezerwatu "Czarna Droga" kilkakrotnie obserwowałem dorosłą samicę, a raz, 24.04, parę ptaków.

Kobuz /*Falco subbuteo*/ - od 12 do 22.12.1981 na starym cmentarzu w Brójcach obserwowałem dorosłego samca kobuza. Jest to jedna z nielicznych obserwacji zimowych tego gatunku w kraju.

Drzemlik /*Falco columbarius*/ - 1.01.1981 w okolicach Brójec obserwowałem 1 samca, a 29.08.1982 - 1 samicę.

Janusz Adamcewicz - Zimowanie żurawi /*Grus grus*/ koło Rzeczyca.

W styczniu i lutym 1987 w rejonie fermy bukátów koło Rzeczyca /gm. Świebodzin/ przebywały 4 żurawie. Ptaki żerowały na polach na których rozlewano gnojowicę, korzystając także z dokarmiania zorganizowanego przez okoliczną ludność.

Tadeusz Czwajga - Nowa kolonia kormoranów /Phalacrocorax carbo/ na Ziemi Lubuskiej.

W sezonie lęgowym 1986 na jez. Gręboki koło Bytnicy stwierdzone gniazdowanie kormoranów. Kolonia w liczbie co najmniej 6 par użytkowana została na wyspie jeziora w obrębie dużej /około 200 par/ kolonii czapli /Ardea cinerea/.

Jest to już trzecie stanowisko lęgowe kormoranów na Ziemi Lubuskiej. Dotychczas ptaki te gniazdowały tylko w rezerwacie "Słońsk" /obecnie około 500 par/ i na Wielkim Stawie koło Czetewic /około 50 par/.

Jarosław Szalata - Pierwsza obserwacja świstunki zielonawej /Phylloscopus trochiloides/ na Ziemi Lubuskiej.

27 sierpnia 1982 w pobliżu rezerwatu Czarna Droga /gm. Trzebiele/ obserwowano 8 osobników świstunki zielonawej. Orzeczenie Komisji Faunistycznej ITZool. 1133/83.

Jarosław Szalata - Stwierdzenie drozda obrożnego /Turdus torquatus/ w okolicach Brójec.

24 października 1981 przy drodze z Brójec do Starogo Dworu /gm. Trzebiele/ obserwowano dorosłego samca drozda obrożnego. W literaturze nie spotkałem informacji o obserwacjach tego gatunku na Ziemi Lubuskiej.

Włodzimierz Rudawski - Obserwacja płatkonoga sztyldziobego /Phalaropus lobatus/ w okolicach Trzebiat.

24 maja 1987 na stawach rybnych w Trzebiatku obserwowano 1 osobnika płatkonoga sztyldziobego w szacie godowej, przebywającego w towarzystwie pięciu samic bataliona. Ptak żerował pływając w płytkiej wodzie. Na Ziemi Lubuskiej gatunek ten obserwowany był dotychczas tylko w rezerwacie "Słońsk".

K O M U N I K A T Y

Nowi członkowie i sympatycy klubu

- Andrzej Błaszczyk, Al. Niepodległości 17/2, 69-100 Słubice
 - Stanisław Gap, ul. Zachodnia 11c/14, 66-300 Międzyzdrze
 - Lucyna Grzybewska, ul. Długa 31/1, 66-210 Zbąszyn
 - Piotr Heppel, Konotop 58, 66-134 Konotop
 - Paweł Kamienowski, Technikum Leśne, 69-110 Rzepin
 - Sylvia Kaszubska, ul. Prosta 1/2, 66-100 Sulechów
 - Wojciech Knych, ul. Miła Stwoża 18b, 66-300 Międzyzdrze
 - Tomasz Koldunek, Technikum Leśne, 66-312 Rogoziniec
 - Waldemar Kopania, Os. Kopernika 5d/7, 69-200 Sulecin
 - Anna Łęcka, ul. Kruszyna 42a, 66-100 Sulechów
 - Beata Łukasik, ul. Armii Czerwonej 19/1, 66-100 Sulechów
 - Sylvia Nowacka, ul. Kilińskiego 28, 66-210 Zbąszyn
 - Anna Rusiniak, ul. Kruszyna 10, 66-100 Sulechów
 - Miroslaw Rasitewicz, ul. XX-lecia 65/3, 68-300 Lubsko
 - Janusz Wieczorek, Os. Miąszka I 6/6, 66-470 Kostrzyn
 - Damian Wolski, ul. Swierczewskiego 43/7, 66-100 Sulechów
- /jeden z pierwszych członków klubu, przez przeoczenie nie ujęty w żadnym z dotychczas publikowanych wykazów; przepraszamy/
- Anna Zajackowska, ul. Ptasia 33/18, 65-525 Zielona Góra

Przypominamy, że członkiem klubu może zostać każdy, kto ukończył 18 rok życia i wypełniając deklarację członkowską zobowiąże się do aktywnego uczestniczenia w jego działalności. Deklaracje członkowskie oraz regulamin klubu otrzymać można od sekretarza /Tadeusz Czwajga, ul. Chopina 25/2, 66-100 Sulechów/. Osoby niepełnoletnie przyjmowane są w charakterze sympatyków. Jednocześnie informujemy, że osoby, które w okresie 2 lat nie biorą czynnego udziału w pracach klubu, zostają, po wcześniejszym uprzedzeniu, skreślone z listy członków.